

Etelänsuikerosammal

Späd hågrasmössa
Brachythecium tommasinii

Uhanalaisuusluokka (IUCN): äärimmäisen uhanalainen (CR)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Etelänsuikerosammal on haarapesäkkeinen lehtisammal. Se muodostaa kellan-, harmaan-, tai puhtaanvihreitä isohkoja yhtenäisiä kasvustoja. Versot ovat vaihtelevasti haaraisia ja myös niiden koko vaihtelee paljon. Varsilehdissä on pitkä, nopeasti kapeneva kärkiosa. Lajia on vaikea tunnistaa ilman itiöpesäkkeitä, joita kuitenkin esiintyy vain harvoin. Etelänsuikerosammalen voi sekoittaa muihin entisen *Brachythecium*-suvun lajeihin tai silkkikutrisammaleeseen (*Homalothecium lutescens*), mutta on erotettavissa niistä lehtien muodon ja itiöpesäkkeen nokallisen kannen perusteella.

Elinympäristö ja levinneisyys

Etelänsuikerosammal kasvaa kuivilla pystyillä varjoisilla kalkkikallioseinämillä ja -kivillä, sekä etelään että pohjoiseen aukeavilla. Sopivat kasvupaikat ovat Suomessa hyvin harvinaisia ja esiintyminen on voimakkaasti pirstoutunutta. Etelänsuikerosammalella on yksi esiintymä Paraisilla, kaikki muut tunnetut esiintymät ovat Lohjan seudulla.

Nykytila ja uhkatekijät

Etelänsuikerosammalen uhanalaisuus johtuu kalkinlouhinnasta, joka on todennäköisesti tuhonnut useita löytämättä jääneitä esiintymiä. Esiintymiä on myös jäänyt rakentamisen alle. Myös avohakkuut ja kallioiden edustaa varjostavat kuu-siviljelmät ovat uhka sopiville kasvupaikoille. Alle kymmenestä nykyesiintymästä reilu kolmannes on suojeltu.

Hoitosuositukset

Erityisesti suojeltavan etelänsuikerosammalen kasvupaikka jätetään louhimatta. Metsänkäsittelyn yhteydessä kallion edusta tulisi säilyttää peitteisenä, jotta pienilmasto säilyy varjoisana. Kallioseinämien edustalla kasvavat tiiviit havupuutaimikot voivat kuitenkin olla etelänsuikerosammalelle haitallisia, ja niitä voidaan varovaisesti harventaa. Osa kasvupaikoista on metsälain erityisen arvokkaita elinympäristöjä (jyrkänteet), mutta kalliot eivät aina täytä metsälain vaatimusta kallion korkeudesta (kaikki kasvukalliot eivät jyrkänteitä). Suurin osa kasvupaikoista sopii METSO-ohjelman kohteiksi (kalkkikalliot ja muut monimuotoisuudelle merkittävät kalliot ja jyrkänteet).

Lähteet

Pykälä, J. 2009: *Brachythecium tommasinii* – erittäin uhanalainen. Teoksessa: Laaka-Lindberg, S., Anttila, S. & Syrjänen, K. (toim.). 2009. Suomen uhanalaiset sammat. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. S. 40–41. Verkkojulkaisuna: <http://hdl.handle.net/10138/38824>